ТЕМА:

«ВОДА ЯК РЕСУРС ГРОМАДИ: ВІД ОСОБИСТОЇ ДІЇ ДО СПІЛЬНОГО РІШЕННЯ»

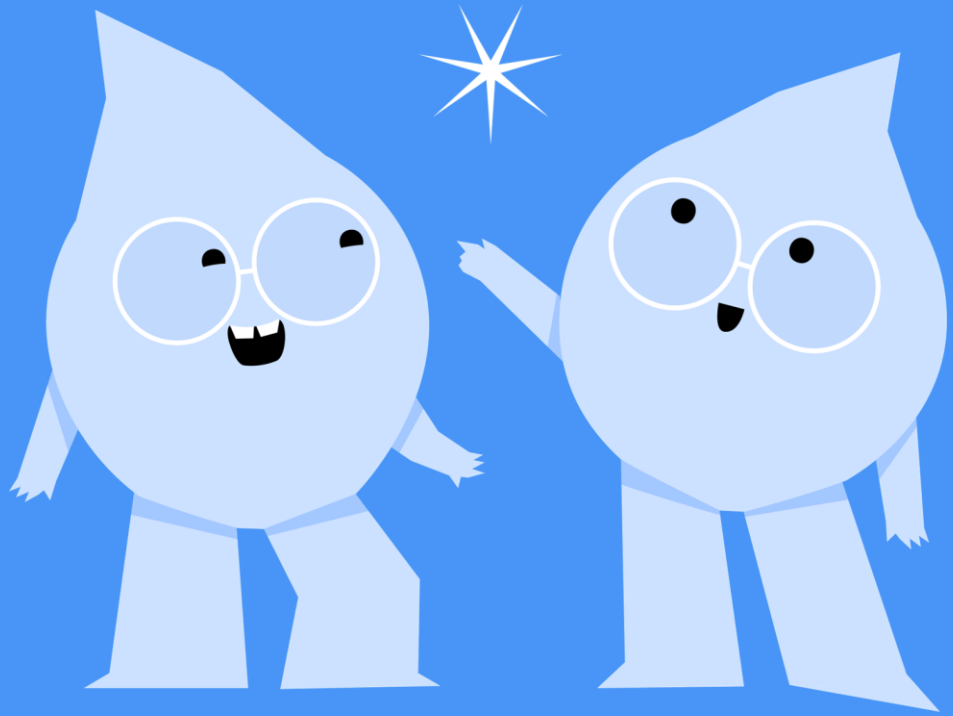

У цій презентації деякі зображення створені за допомогою ШІ.

ЩО ДОПОМАГАЄ ЗБЕРІГАТИ ВОДУ БЕЗПЕЧНОЮ ТА ДОСТУПНОЮ?

Обери ВСІ правильні твердження.

А
Користуватися водою відповідально та не витрачати її марно

Б
Перевіряти інформацію, якщо є сумніви щодо безпечності води

В
Не залишати сміття біля річок, озер та інших водойм

Г
Пити будь-яку прозору воду, навіть якщо невідомо, звідки вона

Д
Дбати про гігієну та використовувати безпечну воду для пиття й побуту

Е
Пояснювати іншим, чому вода є цінним ресурсом і чому її потрібно берегти

ВСТАНОВИ ПРІОРИТЕТНІСТЬ ДІЙ

Ситуація. У вашому закладі повідомили, що вода з крана тимчасово може бути небезпечною для пиття.

Розташуй дії від першої до останньої.

1

Повідомити учнів і працівників, що воду з крана не можна пити до офіційного підтвердження безпеки

2

Перевірити інформацію через офіційні джерела або відповідальні служби

3

Обговорити, як у майбутньому школа може краще підготуватися до таких ситуацій

4

Організувати доступ до безпечної питної води

ЩО СТАНЕТЬСЯ, ЯКЩО ВОДА ЗНИКНЕ НА ДОБУ?

Це побутова незручність чи проблема безпеки громади?

У громаді на добу порушено водопостачання.

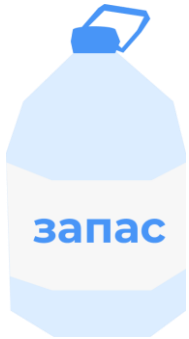

Частина людей має запас води, частина — ні.

У школі потрібно підтримувати гігієну й безпечні умови.

У лікарні вода потрібна для догляду за пацієнтами.

У домівках люди не впевнені, чи безпечна вода після відновлення подачі.

ЯК ДОСТУП ДО БЕЗПЕЧНОЇ ВОДИ ВПЛИВАЄ НА ЗДОРОВ’Я, ОСВІТУ, ІНФРАСТРУКТУРУ ТА СТІЙКІСТЬ ГРОМАДИ?

Сьогодні ми з’ясуємо:

- що показують дані
- як працює водна система
- чому вода пов’язана з електроенергією
- хто найбільш вразливий під час перебоїв
- які рішення можливі на рівні людини, школи й громади

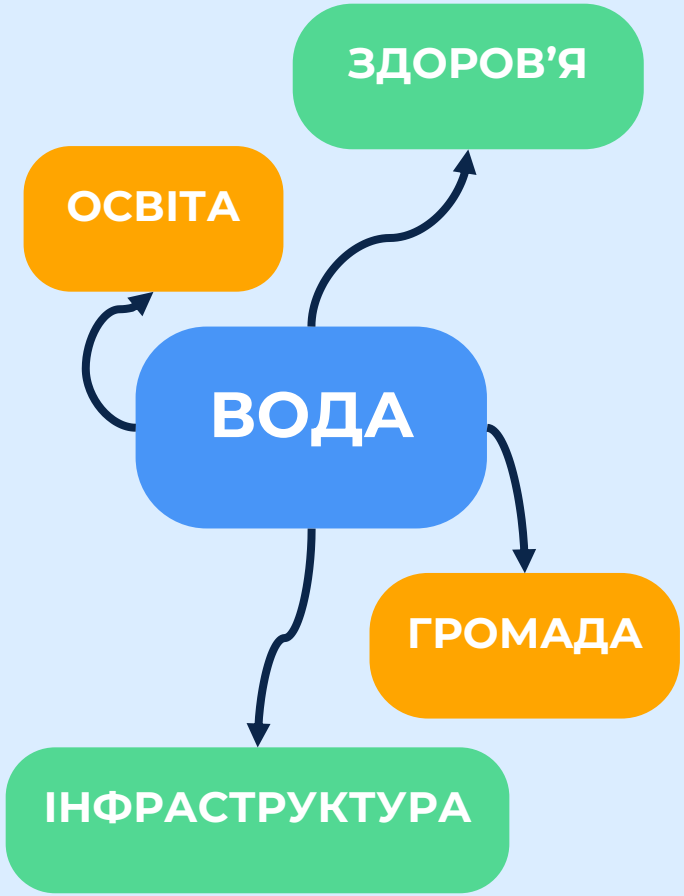

ВОДА ПІДТРИМУЄ РОБОТУ СИСТЕМ

Вода потрібна для:

пиття та приготування їжі

гігієни й санітарії

чистого, безпечного середовища в закладах освіти

роботи лікарень

прибирання та профілактики інфекцій

відчуття стабільності

Коли водопостачання стає нерегулярним, це впливає на всю громаду, адже чистота водойм і довкілля навколо них впливає на якість води та роботу систем водопостачання.

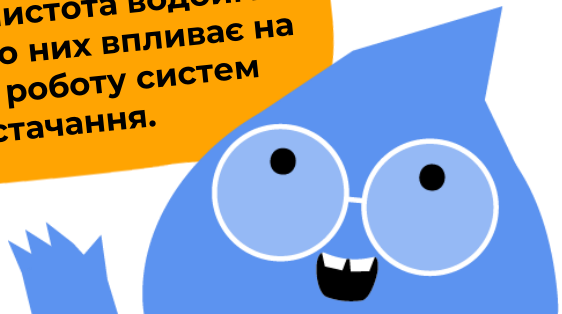

БЕЗПЕЧНА ВОДА ДОСТУПНА НЕ ВСІМ

У 2022 році 2,2 млрд людей у світі не мали доступу до безпечно керованих послуг питного водопостачання. Дані наведено за спільним звітом Всесвітньої організації охорони здоров'я та ЮНІСЕФ «Прогрес у сфері питної води, санітарії та гігієни в домогосподарствах за 2000–2022 роки», опублікованим у 2023 році.

Це означає, що для мільярдів людей питання води — не абстрактна екологічна тема, а щоденна умова здоров'я, навчання, роботи й безпеки.

Що змінюється в житті людини, якщо доступ до води не гарантований?

Дані наведено за спільним звітом Всесвітньої організації охорони здоров'я та ЮНІСЕФ «Прогрес у сфері питної води, санітарії та гігієни в домогосподарствах за 2000–2022 роки», опублікованим у 2023 році.

ДОСТУП ДО ВОДИ РОЗПОДІЛЕНИЙ НЕРІВНОМІРНО

Нерівний доступ до води впливає на:

- здоров’я
- освіту
- безпеку родини
- час для навчання й роботи
- можливості громади розвиватися

Чому вода може бути питанням соціальної справедливості?

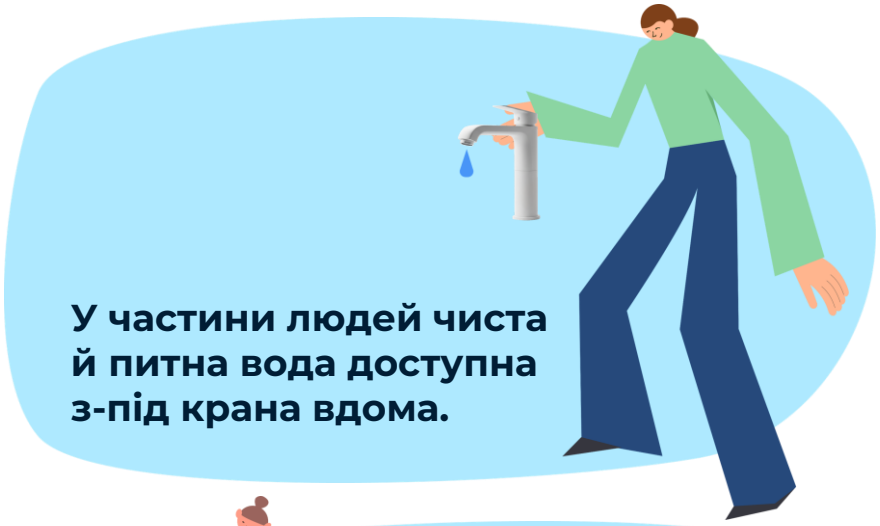

У частини людей чиста й питна вода доступна з-під крана вдома.

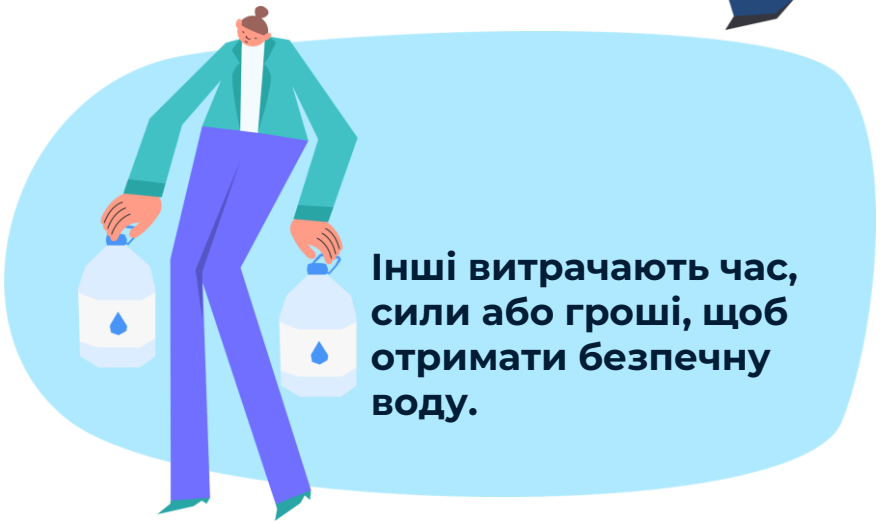

Інші витрачають час, сили або гроші, щоб отримати безпечну воду.

ІНТЕРАКТИВНИЙ БЛОК «ВОДА НА КАРТІ СВІТУ»

Вода на карті світу

1. На сторінці карти знайди панель налаштувань.
2. У блоці **Select a specific country / region / world** обери **World**, щоб побачити загальну ситуацію у світі.
3. У блоці **Select an indicator to display data** обери показник **SDG 6.1.1 Drinking water**.
4. У налаштуваннях року обери **Show latest year with data**, щоб карта показала найновіші доступні дані.
5. Натисни **View selection**.
6. Після оновлення карти зверни увагу на кольори країн. Різні кольори показують різний рівень доступу населення до безпечної питної води.
7. За потреби наведи курсор на окрему країну, щоб побачити конкретне значення показника та рік, за який подано дані.
8. Зверни увагу на позначку **No data available**, якщо вона є на карті. Вона означає відсутність доступних даних для певної країни або року.

ПРОЗОРА ВОДА НЕ ЗАВЖДИ БЕЗПЕЧНА

У 2022 році щонайменше **1,7 млрд людей** у світі використовували джерела питної води, забруднені фекаліями.

Мікробне забруднення може бути невидимим, але воно створює серйозні ризики для здоров'я. Забруднення водойм сміттям, стічними водами та небезпечними речовинами може погіршувати якість води, навіть якщо вона видається чистою.

Можливі наслідки:

- **холера**
- **дизентерія**
- **діарейні захворювання**
- **черевний тиф та інші інфекції**

ДЛЯ УКРАЇНИ ВОДА — ЦЕ ПИТАННЯ ВІЙНИ, ІНФРАСТРУКТУРИ Й БЕЗПЕКИ

Під час війни водна інфраструктура може бути пошкоджена, а перебої з електроенергією впливають на роботу насосів і станцій.

За даними **Європейського регіонального бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я, оприлюдненими 3 квітня 2025 року в матеріалі «Забезпечення українців безпечною питною водою: Уряд співпрацює з ВООЗ та ЮНІСЕФ»**, у 2024 році 9,6 млн українців потребували основних послуг водопостачання, санітарії та гігієни. Дані наведено станом на 2024 рік.

Погіршення якості водопровідної води

Перебої водопостачання

Складнощі з гігієною та санітарією

Особливі ризики для дітей і людей старшого віку

Стрес і невизначеність

ВОДА ВПЛИВАЄ НА ПРАВО ДІТЕЙ НАВЧАТИСЯ БЕЗПЕЧНО

Для України наведено оцінки, що мільйони дітей можуть бути зачеплені проблемами доступу до безпечних водних послуг і належного очищення стічних вод.

Щоб навчання було безпечним, школі потрібні:

- доступ до питної води
- туалети й умивальники
- мило та умови для гігієни
- регулярне прибирання
- профілактика інфекцій
- безпечне навчальне середовище

Спільна програма моніторингу ВООЗ/ЮНІСЕФ. Дані наведено станом на 2022 рік та оприлюднено в оновленні 2023 року.

ІНТЕРАКТИВ «ЩО ПОКАЗУЮТЬ ЦІ ДАНІ»

Поєднай факт із тим, що він означає. Подумай, яку проблему показує цифра: доступ до води, здоров’я, перебої водопостачання чи вплив на дітей.

Перейти до інтерактиву

Який факт тебе найбільше здивував і яке рішення може допомогти на рівні людини, школи або громади?

ЗНАТИ — НЕ ОЗНАЧАЄ ДІЯТИ

Дослідження «Екологічна обізнаність, знання та практики серед дітей та молоді в Україні» було проведено Rating Group на замовлення ЮНІСЕФ у травні 2026 року з метою оцінити рівень екологічної обізнаності, ставлення та практики дітей, підлітків і молоді щодо екологічної поведінки, а також порівняти ці відповіді з поглядами батьків.

Найпоширеніші практики — **економія електроенергії та води.**

Але між «я вважаю це важливим» і «я роблю це регулярно» залишається розрив.

ЗНАЮ

ВВАЖАЮ ВАЖЛИВИМ

РОБЛЮ РЕГУЛЯРНО

За дослідженнями ЮНІСЕФ / Rating Group (2026)

ЩО ЗАВАЖАЄ ДІЯТИ?
ЧОМУ Я НЕ РОБЛЮ, ХОЧА ЗНАЮ?

Поведінка не формується лише від знань.
На неї впливають:

- **звички родини**
- **приклад друзів**
- **зручність дії**
- **інфраструктура**
- **відчуття власного впливу**
- **довіра до системи**

РОДИНА ЯК НОРМА ПОВЕДІНКИ

Дослідження показують, що кращий поведінковий профіль мають ті діти, які називають родину джерелом інформації про екологію. Це означає, що поведінка формується не знаннями, а повторюваною практикою.

Приклади родинної норми:

закривати кран під час чищення зубів	**економити гарячу воду**
перевіряти протікання	**мати запас води**
знати, яку воду можна пити	**не ігнорувати проблеми з якістю води**
не залишати сміття біля водойм	**не викидати відходи у річки, озера чи зливову каналізацію**

Дослідження «Екологічна обізнаність, знання та практики серед дітей та молоді в Україні» проведене Rating Group на замовлення ЮНІСЕФ у травні 2026 року.

ЕКОНОМІЯ ВОДИ — ЦЕ НЕ ЛИШЕ «МЕНШЕ ПЛАТИТИ»

Дані показують: найкраще працює **поєднання вигоди й цінності.**

Сильна рамка поведінки:

З КОРИСТЮ ДЛЯ МЕНЕ ТА РОДИНИ

+

ВІДПОВІДАЛЬНО ЩОДО ІНШИХ

+

ЩОДЕННА НОРМА

Відповідальне ставлення до води охоплює і недопущення забруднення водойм, адже очищення забрудненої води потребує додаткових ресурсів та електроенергії.

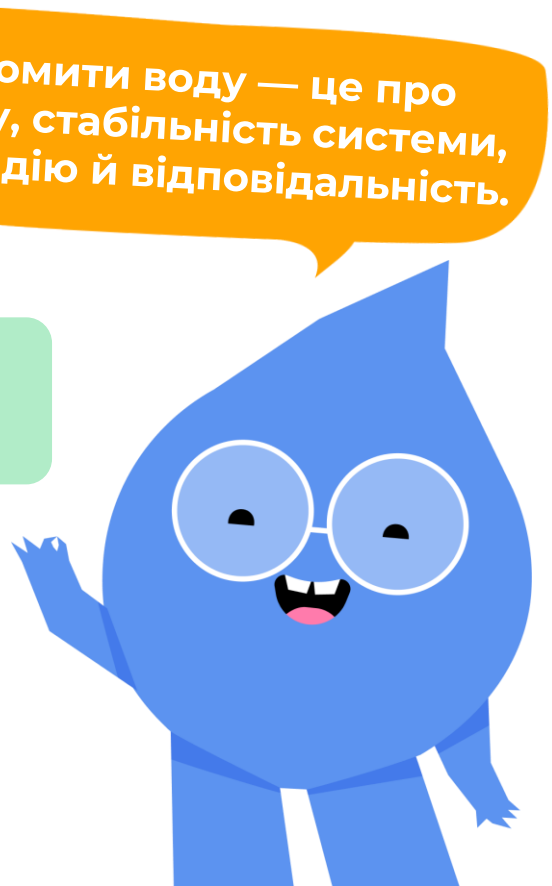

ВОДА В КРАНІ — РЕЗУЛЬТАТ РОБОТИ СИСТЕМИ

Якщо один елемент не працює, наслідки відчуває вся громада.

Щоб вода дійшла до людини, має працювати ланцюг:

1. ДЖЕРЕЛО

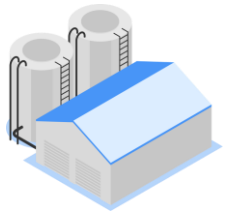

2. ЗАБІР ВОДИ

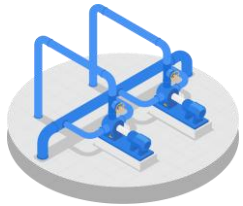

3. ОЧИЩЕННЯ

4. НАСОСНА СТАНЦІЯ

5. ТРУБИ

6. БУДИНОК / ШКОЛА / ЛІКАРНЯ

7. КРАН

ВОДА ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

Електроенергія потрібна для:

- роботи насосів
- очищення води
- подачі води трубами
- підігріву води
- очищення стічних вод

Коли ми марнуємо воду, то марнуємо також енергію, яка була витрачена на її подачу, очищення або підігрів.

КОЛИ СИСТЕМА ЗУПИНЯЄТЬСЯ

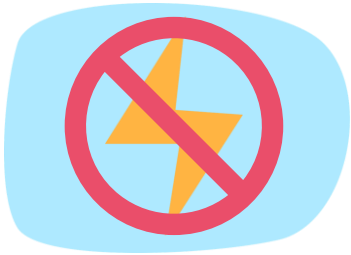

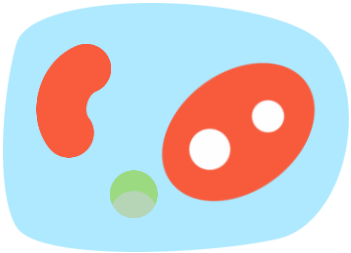

Немає електроенергії

Не працюють насоси

Вода подається нерегулярно

Складніше підтримувати гігієну

Зростають ризики для здоров'я

Громадські установи працюють у складніших умовах

Які дії людини можуть зменшити наслідки перебоїв?

ЩО ОЗНАЧАЄ «ВІДПОВІДАЛЬНЕ СТАВЛЕННЯ ДО ВОДИ»?

Відповідальність за воду — це конкретні рішення.

Відповідальне використання води означає:

- користуватися водою без ризиків для здоров’я

- не марнувати її

- розуміти зв’язок води й електрики

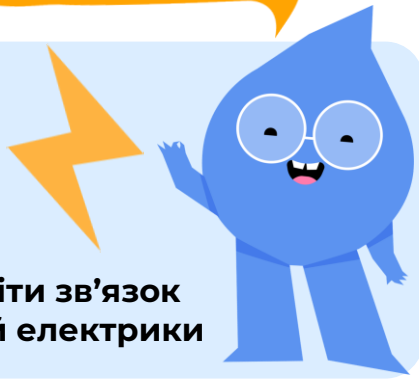

- бути готовими до перебоїв

- повідомляти про проблеми

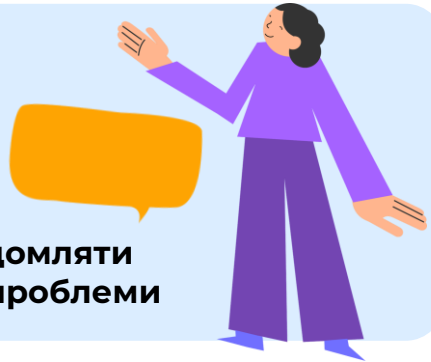

- дотримуватися правил раціонального використання води

БЕЗПЕЧНА ВОДА — ЦЕ НЕ ПРИПУЩЕННЯ

Чиста на вигляд не означає безпечна. Вода може виглядати прозорою, але містити невидимі ризики.

Причини ризику:

- мікробне забруднення
- пошкоджені чи старі труби
- аварії на водопровідних або каналізаційних мережах
- перебої у водопостачанні
- неправильне зберігання води
- використання води з неперевіреного джерела

Завжди користуйтеся перевіреними джерелами води та дотримуйтеся рекомендацій дорослих і служб водопостачання.

НЕБЕЗПЕЧНА ВОДА — РИЗИК НЕ ЛИШЕ ДЛЯ ОДНІЄЇ ЛЮДИНИ, А Й ДЛЯ ГРОМАДИ

Безпечна вода потрібна для:

ПИТТЯ

ПРИГОТУВАННЯ ЇЖІ

МИТТЯ РУК

ГІГІЄНИ

ПРИБИРАННЯ

РОБОТИ ГРОМАДСЬКИХ ЗАКЛАДІВ

Якщо вода небезпечна, люди можуть хворіти, діти — пропускати навчання, лікарні — працювати з більшим навантаженням, а родини — жити у тривозі.

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ВОДА СУМНІВНОЇ ЯКОСТІ?

1

Не пити воду, якщо є сумнів.

2

Перевірити інформацію через офіційні джерела або відповідальних осіб.

3

Повідомити інших, якщо вода може бути небезпечною.

4

Використати безпечну альтернативу відповідно до рекомендацій: бутельовану, привезену, фільтровану або кип’ячену воду.

5

Обговорити, як запобігти такій ситуації в майбутньому.

КЕЙС «З’ЯВИЛАСЯ ВОДА ПІСЛЯ ВІДКЛЮЧЕННЯ»

У закладі після перебою вода з’явилася, але **має незвичний запах.**

Що потрібно зробити спочатку?

- Пити, якщо вода прозора
- Попередити всіх не пити воду до перевірки
- Ігнорувати запах
- Налити воду в пляшки про запас
- Не використовувати воду для пиття
- Повідомити відповідальних

КЕЙС «З’ЯВИЛАСЯ ВОДА ПІСЛЯ ВІДКЛЮЧЕННЯ»

У школі після перебою вода з’явилася, але **має незвичний запах.**

Що потрібно зробити спочатку?

Правильна дія.
Спочатку — не використовувати воду для пиття, перевірити інформацію й повідомити відповідальних.

Пити, якщо вода прозора

Попередити всіх не пити воду до перевірки

Ігнорувати запах

Налити воду в пляшки про запас

Не використовувати воду для пиття

Повідомити відповідальних

ПЕРЕБОЇ З ВОДОЮ НЕ ВПЛИВАЮТЬ НА ВСІХ ОДНАКОВО

Найсильніше наслідки можуть відчувати:

Водна безпека — це питання справедливості. Не всі мають рівний доступ до води, запас на випадок перебоїв, потрібну інформацію та можливість діяти.

ДІТИ

ЛЮДИ СТАРШОГО ВІКУ

ЛЮДИ З ІНВАЛІДНІСТЮ

ЛІКАРНІ

РОДИНИ БЕЗ ЗАПАСУ ВОДИ

ЛЮДИ, ЯКІ ЖИВУТЬ У РАЙОНАХ ІЗ ПОШКОДЖЕНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ

ВОДА ЯК ГУМАНІТАРНИЙ СТАНДАРТ

Люди повинні мати справедливий доступ до достатньої кількості безпечної води для пиття та побутової гігієни.

У надзвичайній ситуації мінімальна загальна потреба становить **15 літрів води на людину на день.** Це не лише вода для пиття, а сумарний об’єм для базових потреб: пиття, приготування їжі, миття рук, гігієни та санітарних потреб. Сюди може входити питна, бутельована, привізна або технічна вода — залежно від способу використання.

Для покриття базової гігієни бажано мати близько **20 літрів на людину на день.**

Чому це важливо?
Вода — це не лише про виживання, а й про гідність, здоров’я, стабільність і відновлення громади.

Посібник Sphere «Гуманітарна хартія та мінімальні стандарти реагування на надзвичайні ситуації», видання 2004 року.

КОЛЕДЖ ЯК ТОЧКА БЕЗПЕКИ

Коледж може зменшити ризики, якщо буде мати:

- алгоритм дій після перебоїв
- зрозуміле повідомлення, яку воду можна пити
- відповідальну особу для повідомлень про проблеми
- доступ до безпечної питної води
- місця для миття рук
- нагадування про правила користування водою біля кранів
- запас води для критичних ситуацій

ІНТЕРАКТИВ «ФАКТ → РІШЕННЯ»

Оберіть один факт і перетворіть його на рішення.

Близько 2,2 млрд людей не мають доступу до безпечної питної води	Прозора вода не завжди безпечна	Перебої з електроенер-гією можуть впливати на водопостачання	Сімейні практики впливають на екологічну поведінку	Школа потребує алгоритму дій після перебоїв

Факт → проблема → кого зачіпає → рішення

ФАКТ	ПРОБЛЕМА	КОГО ЗАЧІПАЄ	РІШЕННЯ

БАР’ЄР «Я НЕ МОЖУ ВПЛИНУТИ». ЧИ СПРАВДІ ОДНА ЛЮДИНА НІЧОГО НЕ ЗМІНЮЄ?

Один із бар’єрів поведінки — відчуття «мої дії нічого не змінять».

Але вплив має різні рівні:

Я — використовую воду безпечно й розумно.

РОДИНА — підтримує щоденні практики.

ВПЛИВ ПОЧИНАЄТЬСЯ З ДІЇ

ЗАКЛАД — створює правила й інформує.

ГРОМАДА — планує, реагує, підтримує вразливих.

ОСОБИСТИЙ РІВЕНЬ. ЩО Я МОЖУ ЗРОБИТИ?

Не марнувати воду під час щоденних дій

Не використовувати воду без потреби

Перевіряти безпечність води після перебоїв

Не пити воду з сумнівних джерел

Повідомляти про протікання

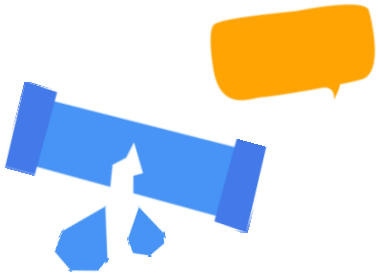

Не ігнорувати проблеми доступу до води в школі

Пояснити вдома правила безпечної води

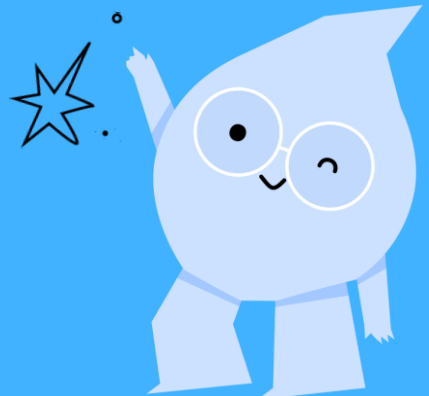

РОДИННИЙ РІВЕНЬ. ЩО МОЖЕ ЗРОБИТИ РОДИНА?

Визначити, яку воду вдома вважають питною

Мати запас води

Зберігати воду без доступу прямих сонячних променів

Перевіряти протікання

Економити гарячу воду

Знати, що робити після перебоїв

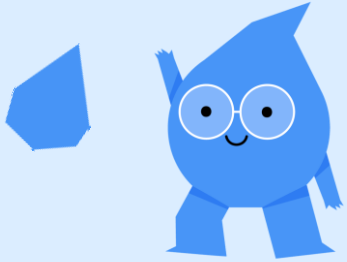

Домовитися про спільні правила, які всі виконують

РІВЕНЬ ЗАКЛАДУ. ЩО МОЖЕ ЗРОБИТИ КОЛЕДЖ?

Надати коротку інструкцію — що робити після перебоїв

Пояснити, яку воду можна пити

Призначити відповідальну особу для повідомлень

Прикріпити наліпки «Кран на паузі»

Розробити план дій з водою для туалетів, їдальні, укриття

Забезпечити резервний доступ до питної води

Комунікувати з батьками під час перебоїв

РІВЕНЬ ГРОМАДИ. ЩО МОЖЕ ЗРОБИТИ ГРОМАДА?

Створити карту точок доступу до безпечної води

Забезпечити офіційний канал повідомлень про якість води

Розробити план дій під час перебоїв

Підтримувати людей без запасу води

Взаємодіяти зі школами, лікарнями й комунальними службами

Інформувати про безпечне зберігання води та інші алгоритми, пов’язані з надзвичайною ситуацією

СТІЙКІСТЬ ГРОМАДИ СКЛАДАЄТЬСЯ З МАЛИХ РІШЕНЬ

Одна дія не розв’язує проблему повністю.

Але багато повторюваних дій створюють систему.

ОСОБИСТА ДІЯ + **РОДИННА ПРАКТИКА** + **ПРАВИЛА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ** + **ПЛАН ГРОМАДИ**

=

СТІЙКІСТЬ ДО ПЕРЕБОЇВ З ВОДОЮ

ЩО ЗМІНИЛОСЯ В МОЄМУ РОЗУМІННІ?

Заверши речення:

Сьогодні я зрозумів / зрозуміла, що вода...

Найважливіший факт для мене...

Мій реальний вплив полягає в тому, що...

У школі варто змінити...

У громаді важливо передбачити...

Ми побачили, що **вода — це не лише те, що тече з-під крана.** Це інфраструктура, електроенергія, гігієна, робота шкіл, лікарень і відчуття стабільності.

Важливо пам’ятати: за кожною цифрою і проблемою стоять реальні люди та ситуації.

Але найголовніше — ми з вами не просто зрозуміли проблему, а навчилися її аналізувати й шукати рішення.

ВОДА ЯК РЕСУРС ГРОМАДИ

Стійке та безпечне водокористування

=

БЕЗПЕЧНА ВОДА + ВІДПОВІДАЛЬНА ПОВЕДІНКА + РОДИННІ ПРАКТИКИ + ІНФРАСТРУКТУРА

ПЕРЕВІРЕНА ІНФОРМАЦІЯ + СПІЛЬНІ ДІЇ

ФОРМУЛА ДІЇ

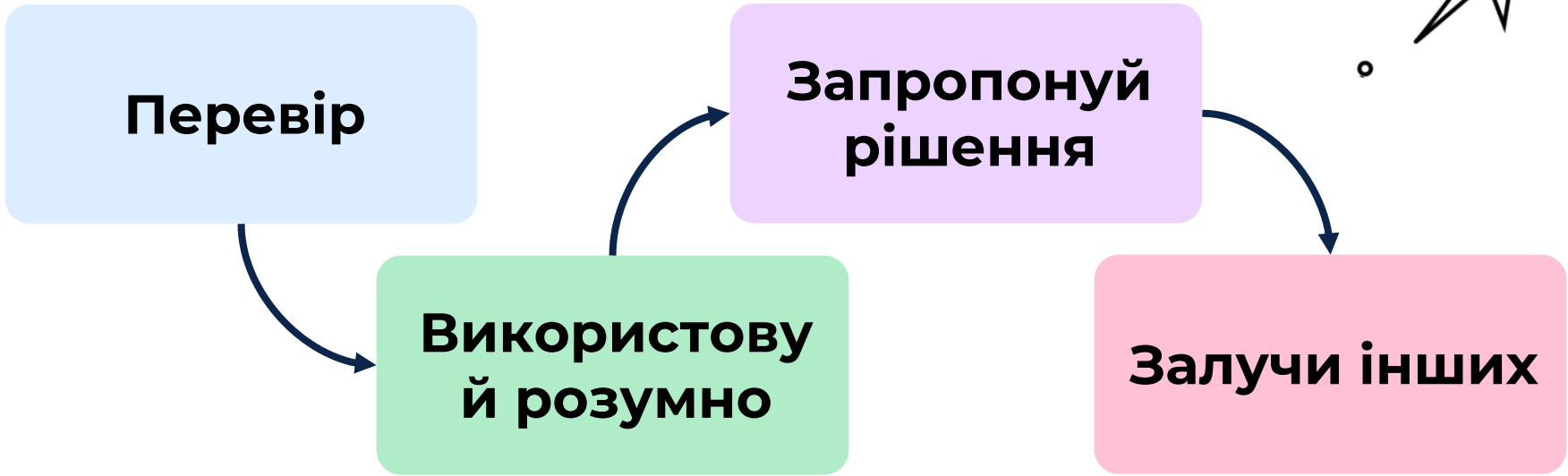
Перевір
Використовуй розумно
Запропонуй рішення
Залучи інших

Міністерство з відновлення, інфраструктури та транспорту України

співпраця з німеччиною
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

KFW

unicef
для кожної дитини

edera

Дякую за увагу!

